

Kratkočasen in podučen list za slovensko ljudstvo.

List 15.

V Celovcu 10. avgusta 1871.

Leto III.

V SPOMIN ANTONA UMEKA.

28. julija 1871.

Blaga sijati pomlad nam komaj je vendar začela,
Padlo visoko drevó v cvetji je svojem na tlá.
Malo doživel si dnij, roják, pa doživel si mnogo,
Bridkih grenkostij dokáj, malo veselja si vžil.
Trudil si noč se in dan, ne zá-se, za národ slovenski,
Bilo najblažje srcé tebi za dragi je dom.
Vedno gojil si željó, da povzdignil svoj ród bi v resnici,
Ti si pokazal mu pot, ki ga do slave peljá.
Jasen ostal ti je duh, strašili te njsjo oblaci,
Ki zakrivajo up, plásil nij tebe vihar.
Ako izvrstnih kaj móz rodila nam Slava je mati,
Eden gotovo si tí biser v nje kroni svetál.
Z materjo meni rosí po tebi okó, ker globoko
Ranjeno moje srcé čuti izgubo težkó.
Komaj sem sládko te smél prijatelja svojega zvati,
Ločiš od mene se vzó, krije prezgodnji te grob.
Segla še njsva v rokó si, ker náj pripustila osoda;
Da bi tvoj videl obraz, želje izpolnil nij čas.

O bridkostij bridkost, ko edinega loči od zveste
Duše prijatelja grob, samemu smrt je živót.
Z lučijo svéta bi ti mi bil svétíl v temoti življenja,
Ti bi dajal bil pogum, ko bi na poti slabél.
Teža peroti duhá mi tare, da kvišku ne more
Dvigniti se iz prahú, moja upada srénóst.
Ti bi s tolažbo sladkó, z mogočno in blago besedo
V prsih mrjóci bil up v nóvo življenje budil.
Solza moja na grob naj pade ti, blagi prijatelj,
Tožbe utihne naj glas, srce pokojno naj bó.
Národ ves čuti z menoj veliko tvojo izgubo,
Vé, kdo bil si mu tí, kaj si mu storil in dal:
Ti si bil mu vodník k prosveti in pravi svobodi,
Ljubil si ga od srcá, njemu se vés darovál;
Torej ohranil imé bo tvoje v blagem spominu,
Dókler jezik glasil bó na Slovenskem se tvoj. —

France Cimperman.

Črtica o Antonu Umek-u.

(Spisal Iv. Libijanskij.)

Uže zopet novega izvrstnega slovenskega pisatelja in pesnika nam je nemila smrt pokosila! Pokosila nam je občeslavnega gospoda A. Umeka, vrednika slavnega „Besednika“, moža, kateri je v resnici ljubil mili naš slov. národ in ga sé svojo bistrournostjo neutrudljivo podpiral. Jaz sicer nejsem imel časti, da bi tega slavnega gospoda osebno poznal. *) Pač pa moram kljub temu reči, da je bil Anton pravi spodbuditelj učeče se mladine k slovenskemu spisovanji. V pojasnilo in resničnost teh mojih besedi naj podám preč. gg. bralcem v izvirku eno Umekovo pismo, katero je ranjei nekemu nadopolnemu dijaku pisal. Glasi se tako-le:

Dragi!

„Tu imate pesmi, kakor želite. Oprostite, ako je bila še ktera; našel sem mej rokopisi samo té. Veseli me, da krepko napredujete. Ako v začetku reči še niso za natis, to ne sme strašiti. Jaz sem tudi celó zgodaj

*) Močno bi vstregel Slovencem, kdor bi blagovolil obširno popisati življenje in marljivo delovanje ranjcega. Steje on ja gotovo kjer bodi prijatelj, ki so ga osebno dobro poznali že od mladih nog. Vredništvo.

(v 2. lat. šoli) bil v „Novice“ postal prvo pesmico — a ni je bilo na dan. Pošljem drugo in prašam, kakó in kaj. Na to dobim odgovor „da že poskušate pesnice kovati, je hvalevredno, ali na svetlo še ne moremo ž njimi“. Leto in dan je preteklo, predno sem si spet kaj upal poslati. Ali to mi je toliko pomagalo, da pozneje ni bila nobena več zavržena. Še dandanes sem hvaležen „Nov.“ za tako ravnanje. Torej le vrlo naprej!“ —

* * *

Predragi mi Antone! Rano si moral zapustiti to dolino solz, na katerej nejsi imel nič dobrega; na katerej si pa veliko veliko hasnovitega za milo domovino storil. Počivaj torej v miru. Hladna ti zemljica!

Domorodec in sree.

(Zložil Iv. Libijanskij.)

Domorodec:

Srce moje, kaj žaluješ,
Kaj žaluješ, kaj stokuješ,
Kaj radosti ti kali?
Mar te sonce več ne greje,
Mila lunica ne seje?
Mar te tále svet mrzi?

Morda bleda smrt nemila
Ti je starše pokosila,
Ali brata ljubljen'ga?
Mar nesmiljena Afrodita,
Alfrodita silovita
Te je z mečem ranila?

Srce:

Še in še me sonce greje
Mila luna še mi seje
Zemski svet me ne mrzi;
Tudi bleda smrt nemila
Nej mi staršev pokosila,
Brat predragi še živi.

A boginja Afroditā,
Afrodita silovita,
Nema nič moči do me;
Ker posvetne veselosti
In mladeničev norosti
Men' po glavi ne rojē.

Jez žalujem, jez stokujem
Pesni žalostne si kujem,
Ker domovje mi trpi;
Zatorej bom zdihovalo
Bom zdih'valo, bom jokalo,
Dokler ne počim žalosti.

Loterija — slepotija.

(Povest za priprosto ljudstvo spisal J. M.)

II.

Kakor si kdo postelje, tako bo ležal.

(Konec.)

Andrej je tako počasi zašel s prave poti popolnoma. Za dom mu ni bilo več mar; mislil si je, „kedar zadenem „los“, bom že vse poravnal, do zadnjega“, ker pri vednem mišljenji na loterijo se mu je misel, da mora po tej poti srečen biti, tako vkoreninila v glavo, da se je ni mogel iznebiti. Kar je zaslužil, je sproti zapravil, kar je imel prihranjenega, od tistega je dajal svojej ženi Jeri za njene potrebe, ki sicer niso bile velike, pa — počasi se tudi nabere dokaj in nabralo se je toliko, da ni bilo od tistega denarja nič več. Ker si Andrej ni vedel pomagati drugače, je začel jemati od sosedā, s katerim sta se namenila skupaj kupiti „los“, na posodo, kar je gotova pot k pogubi vsacega gospodarja.

Čez nekaj tednov naznani sosed, da je kupil toliko zaželjeni „los“. Prej neznanī čuti so spreleteli Andreja, ko je ogledoval mali kos papirja, na kterege je bilo navezāno vse njegovo upanje, vsa njegova prihodnja sreča.

„Kedaj bodo vzdignjene številke“, vpraša hlastno sosedā.

„Kmalo“ mu ta odgovori, „menda prihodnji teden; dā, če se ne motim jutri teden, kakor mi je rekel prodajalec“.

„Že tako kmalo“, se začudi Andrej.

„Dā, in jaz mislim, da bi šla tisti dan v mesto, da bi koj tam izvedela svojo srečo. Kaj rečete na to? Če ostaneva doma, bodeva Bog vedi, kedaj še le na tanko vedela, v mestu pa lahko koj poprašava koga“.

„Prav, prav“, pravi Andrej, „jaz sem tudi tako mislil. Samo to bi prosil, da mojej ženi ne poveste, po kaj greva; ženske so sitne, utegnila bi mi celo braniti in ugovarjati, kar bi mi ne bilo prav“.

„Ne bojte se, od mene ne bode izvedela nič“, odgovori sosed.

Tako je bilo sklenjeno, da gresta v mesto in Andrej skrivaj, ali pa, da si bo, kakor že pri več priložnostih, da si bode pomagal z lažjo, ker žene se je nekako bal najbolj zavoljo tega, ker bi potem lahko vse prejšnje reči prišle na svitlo.

Omenjeni dan, v katerem sta se namenila Andrej in njegov sosed v mesto, se je približal. Andrej ga je

kaj težko pričakoval, vendar ga je svarilo nekaj, naj nikar ne gre, naj ne nalaže žene, naj nje ne spravi v nesrečo, ker potem bi mogel opustiti službo in jo tudi zgubiti. Kaj pa potlej, če mu obrne sreča hrbet? Andrej se je res večkrat tako vprašal, pa zaupal je na „los“ toliko, da se ni zmenil za vse to veliko. Tisto jutro, ko sta s sosedom odrinila, je rekel proti Jeri: „Nocoj me ne bode domū; gospod so že včeraj rekli, da me bodo poslali danes v mesto. Zato ne skrbi, jutri opoldne že pridem gotovo, če pa ne, ti bom poročil, kedaj“.

Jeri se to ni zdelo čudno, ker se je primerilo večkrat, da je mogel delavec v mesto, pripravila je nekoliko brešnja in ga mu dala na pot. Andrej je tudi vzal svoje zadnje denarje saboj, tako da ni imel zdaj nič več, kakor ono zimo, predno je šel v mesto k stricu pomoči iskat, razun hišice, verta in njive.

Sosed Andrejev je imel še nekaj družih opravkov, kakor samo čakanje števil, in po teh sta hodila popoldne do večera, potem šla v gostilnico. Tam so se ravno pri neki mizi razgovarjali o jutrišnjim vzdigovanji in Andrej je vlekel vse na tanko na ubō. Toda pogledjmo, kaj se godi med tem domā.

Jero so poterle skrbi tako, da se ni mogla več držati po konci, in ko je Andrej odšel, jo je položila bolezen na posteljo. Ker se je prej zavoljo moža premagovala, prihajalo jej je tako hudo, da so mogla poslati po gospoda fajmoštra in bližnjega zdravnika. Tudi po Andreja je tekel deček, če bi še ne bil odšel od dela v mesto, pa prinesel je hudo novico, da ga ni bilo ves dan delat in da je gospodar tako razžaljen, da ga ne vzame več v službo, posebno zato, ker se še izgovoril ni.

Gospod fajmošter so ukazali, ker bolnica ni imela doma nič postrežbe, jo v farovž prenesti in tje prišli zdravnik je ukazal, da mora biti pri miru. Zapisal je tudi zdravil, pa denarjev ni bilo mogoče najti, da bi se kupile, akoravno je Jera prav natanko povedala kraj, kamor jih je shranjeval Andrej navadno. Kam bi bil šel, ker je vse pobral do zadnjega, si je mislila Jera in sosedova žena jej je razložila, da sta šla ž njenim možem „po opravkih“ v mesto. Za zdravila denar so dali gospod fajmošter. Ves dan je premišljevala Jera natihoma, zakaj jej mož ni hotel nič povedat, po kakšnih opravkih gre od doma. Znabiti bode dobil boljšo službo, ki pa še ni gotova, si je mislila, in da bi je potrto upanje ne žalilo, jej ni hotel razodeti. Željno ga je pričakovala, pa pretekel je prvi dan, pretekel drugi in Andreja le še ni bilo domu, in nobene novice od njega. Kaj bi bilo? gospod fajmošter so jo komaj utolažili.

Še le tretji večer pozno po noči sta prišla „loterista“ iz mesta. Toda kakov razloček med prejšnjim Andrejem in sedanjim. Umazana od blata, raztrgana sta se majala tiho kakor tatova oba vsak proti svojemu domu. Sosed ni upal tak pred oči svoje žene, — toliko zavesti je imel še vkljub žmešanih možganov — poiskal je tedaj pot v skedenj, in se tam na slamo vlegel. Andrej pa je zaprta vrata tiho odpahnil, se zmuzal v izbo in naredil luč. Hotel je le pogledati, če žena že spi, potem pa se vleči na klop. Toda kako se je prestrašil, ko ni bilo od Jere ne duha ne sluha; začel je klicati, vpiti, pa ni mu bilo nič odgovora. Kaj se je tu zgodilo med tem, se je začel prašati? Kaj mu je zdaj početi? Nekoliko časa je premišljeval, potem se je vsedel na klop pred hišo in gledal v črno noč. Vsa-

kovrstne podobe so se mu podile po glavi in skrb in strah sta ga streznila popolnoma. Čez nekoliko časa je zadremal.

Naenkrat ga izbudi velika svitloba; ves sosedov skedenj je bil v ognji, in ta je stal ravno v sredi med njegovo in sosedovo hišo. V strahu je začel kričati in na pomoč klicati, skočil proti skednjevim vratom, ker je vedel, da sosed spi notri in ga hotel rešiti, — pa ta je že stal pred vrati, in kako sta se pogledala oba, ni popisati mogoče. Andrej ga je prijel za roko in vlekel proč, ker že je padala goreča slama iz strehe. Sosedu se je le nekoliko obleka osmodila, ker ga je ogenj izbudil koj, ko je prišel iz njegove pipe, katero je držal v stih, pa pogasiti ga ni mogel več. Tudi obeh hiš se je prijel plamen in komaj sta imela moža čas, sklicati spijočo sosedovo družino. Pred, ko so bili ljudje prihiteli na pomoč, je bilo vse na tleh.

Andrej ni otel nič, sosed razun živine prav malo. Dobro je bilo tudi, da so bile druge hiše odstranjene od teh dveh, če ne, bi bil požar vse pokončal.

Tako žalostno je končal veliki „los“.

Srečen konec.

Nem je gledal Andrej požarišče. Prva beseda iz njegovih ust je bila: Kje je moja žena, ker v hiši je ni bilo, to je vedel dobro. Komaj je izvedil, je popustil vse in hitel k njej. Na pragu ga dobé gospod fajmošter, ga peljejo saboj in jamejo očitati, zakaj je pustil ženo v taki negotovosti. Andrej jim pové vse, od prvega do zadnjega, v kakove zmote je zabredel in nazadnje pravi, da se hoče poboljšati popolnoma, ker skušnja ga je izučila, da so najboljši terna in naj večí „los“ pridne roke in pošteno ravnanje. Gospod fajmošter so začudeni poslušali, kar jim je skesani Andrej pripovedoval, so ga dobro posvarili in ga potem peljali k njegovi ženi, ktera pa še od nesreče ni vedila nič. Tudi tej je razodel mož vse in jo prosil odpušanja. —

Da bi obožani Andrej ložje svojo hišico zopet postavil, posodijo mu gospod fajmošter nekoliko, in mu še tako ali tako pomagajo. Kmalo je bila dodelana, ko je Jera prvič vstala iz postelje, se je že lahko preselila v novo hišo. Tudi dela so preskrbeli Andreju gospod fajmošter in ker je bil od tega časa pridniši, kakor pred kedaj, so ga zopet povsod iskali, in postal je sčasoma če ravno ne bogat, pa vender premožen gospodar, tako da so se spolnile njegove besede: Naj boljši terna in največi „los“ so pridne roke in pošteno ravnanje. Tudi sosed, ki je z lastnim premoženjem sezidal svoje stanovanje, se je ravnal po njegovem izgledu, in še večkrat sta rekla oba, da jima je bilo tisto popotovanje v mesto naj bolji šola, kam zaidejo ljudje, ki se hočejo brez prida in pridnih rok obogateti. Da nihče ni več stavil v loterijo, razume se samo po sebi.

Naj nihče ne misli, da je ta povestica izmišljena; ponavlja se žalibog, akoravno ne vselej s tako nesrečnim koncem, dan na dan. Koliko kervavih krajcarjev se potrosi po nespametnem, ki bi po drugi poti odvernili veliko več. In ako je res kdo srečen, kaj pa pomaga, v enem letu ni od vsega nič več, kakor, da se je delo opustilo in navadilo postopati in pijančevati. Naj bode Andrejev izgled mnogim v korist! —

Vojniška republika Zaporskih kozakov.

(Česki spisal J. Perwolf, poslovenil Andrejčekov Jože.)

(Konec.)

Na takova četovanja so hodili bodi si na povelje maloruskih hetmanov, ali pa iz lastne volje, nemaraje prav nič za pogodbe, ki so bile sklenjene mej Polsko in Turčijo. Naj večja četovanja so se vršila za hetmanov maloruskih Bogdanka (okoli l. 1575.) in Petra Kunaszewiča Sahajdačnega (v začetku 17. stoletja). Če so našli na povratu dnepersko ustje zastraženo, vlekli so čajke bodi si po suhem nekoliko mil nad Očakov, kjer so je spustili v Dnèper, ali pa so splavali v Azovsko morje, po Donu gori, po Samarki v Dnèper in skozi vodopade prišli so do „matke Siče“, obogačeni z obilnim plenom, za katerega so začeli „hulati“. Se vé da je padlo mnogo kozakov na vsakem četovanji, pa vsaki si je želel takove slavne smrti mej svojimi tovariši, ki so tekoj „suho zemljo kopalí, s čapkami, obleko prst izgrebali, njemu mogilo nasipali, iz sedempedne puške streljali, v trobente žalostno poigravali, slavo kozaško hvalili“. Res to nij bila majhina slava, katero opevajo narodni pevci: „neumré, nepoleže; bode slava slavna mej kozaci, mej tovariši, mej vitezi, mej dobrimi junaci (molodci); ki se je razširila po stepi in lesnem šumenju po celem svetu, mej ljudstvom carskim, narodom kristjanskim, vojsko Zaporožko, donsko in ljudstvom Dnèperskim, nizovim na mnoga leta, do konca veka!“ (po narodnih pesnih maloruskih). —

Hrana Zaporožcev je bila jako prosta; izmej njihovega zvlastnega živeža treba je omeniti salamaho, rženo testo ne dosti prekvašeno in pak posušeno, katero so jemali saboj naj več na pomorska četovanja; tetero, juho in ržene moke, tjuro, suhar (posušeni kruh) na drobno sèmet ter prekvašen in omešen s konopnim oljem in soljó. Najljubša jed pa je bila pšenova kaša, vsled katere so se imenovali vsi kozaški kuharji kaševari. Ta je bil „na razum nebohatty“, kdor „miž kozakamy nebuvar, i kozačkoyi kašy nejidav“. Razun tega so imeli posušene ribe, brovčje mesó, suhar in drugo. — Obed burlacki (junaški) je bil celó generalu Tekeli-ju po všeči, ki je neki „vsega se najél, a potem po kozaški vina in medicine se napil“. Dá res — po kozaški; kajti tovariši nijso pili, ampak izlivali vase medicine in slavljenjo vodko ali horilko (koje boljšo bažo so imenovali okovitijo-aqua vita) a vareniho-kuhano iz žganja, meda in korenin. Dokler so imeli denar ali drugi plen, so neizmerno hulali, kar je kozak „zarobljav, to j te propyvav, a jak zahuljav, muzyky najmav“. A kaj bi delal tovariš Zaporožec celi božji čas pokoja na Siči? Zakaj ne bi hulal za moskalske karbovance, ljaške czerwonce a bisurmanske piastre, katere je kakor pridobil, tako zapravil? Saj ni imel nobene družine, nobene ljubeče žene in otrok, s katerimi bi se mimo boja tešil. Včasih je tudi zaplesal kozaka; pa kaj hoče ples brez žensk, — kojih včasu niti postave nij poznal, imajoč „volavke“ (čaplje) za ženske, pred katerimi je neki bežal, kot pred zlemi duhovi, — v divjih skokih razodevalí so se samo bojni pohodi in pomorske bitve. —

Ker je bil boj glavno opravilo in preživek celega Zaporožja, nijso se mogle gojiti in širiti vede in nauki mej divjimi Sičevci. Samo duhovni, šolski ataman in vojskna kancelija bili so zastopniki literarne vednosti

na Zaporožji. Pisarji, popoviči (sinovi popov) in „gramotni“, ubežniki polski in ruski, bili so odgojitelji v sičini šoli; listine so pisali v jeziku maloruskem, pa v oglajenem, popolnoma polsko - kancelijskem slogu. Akoravno niso bili Zaporožci v slovstvu izobraženi, imeli so vendar veliko spoštovanje do mož izurjenih v pismenosti. V vže omenjeni dumi o Zborovskem (pri Maksimoviču „Črnomorski vihar“) govore kozaci popoviču Aleksiju, ki se je priznaval velicega grešnika, tako: „Ti sv. pismo v roke bereš (jemlješ) in čitaš, nas proste ljudi v vsem dobrem podučuješ, kako da imas naj več grehov izmej nas nad seboj?“ Neizurjeni v pismenosti, zaznamovali so vso svojo zgodovino, svoje čute, tugo, gorbje in radost v prekrasnih dumah in pesnih, — najvažnejših virih k poznavanju njih duha — kojih je vže mnogo na svetlem v zbirkah Srezněvskega, Maksimoviča, Metlinskega i. d. *)

II.

O zgodovini Zaporožcev tukaj le kratko omenimo v boljše razumenje prejšinega.

Začetek bratstva Zaporožkega sega v čas navala Mongolcev v 13. stoletji; ljud maloruski beže trumoma pred krutim zatiranjem, napravil si je v oddaljenih pokrajinah okolo vodopadov dněperskih, ki so bile vže v 10. stoletji zbirališče vsakovrstnih druhali potikačev, nagloma nekako društvo, o katerem pa noter do 16. stoletja skoraj nij nič omenjeno. Še le v začetku omenjenega stoletja pokaže se nam ravno na meji male Rusije, takrat polske, kot popolnoma urejeno bratstvo. Se je li to zgodilo po izgledu husitskih trum, ali kako drugače, dokaže še-le daljše preiskavanje. Prva znamenitneja junaka kozaška sta bila Ostap Daszko-wic in knez Dimitrij Wiszłowiecki. Takrat je tudi nastalo kozaštvo ukrajinsko, brž ko ne osnovano po izgledu sičinih Zaporožcev, zaradi katerih si je slavni polski kralj Štefan Batory (1575—1586) enacih zaslug pridobil, kot zaradi prvih. Za njega so se oslavili hrabri tovariši Zaporožki kot pomorska vojska (pod atamanom Nečajem) v bojnih započetihi maloruskega hetmana kozaškega Bogdanka. Ta krasni soglas mej Zaporožci in Polaki razdril je Batory-jev naslednik Zikmund III. Šved, počenši v mali Rusiji preganjati spoznavalce pravoslavne vere ter siloma širiti unijo z latinsko cerkvijo. V strašnih bojih (ki so se bili okoli l. 1590—1640) premagani bežali so Malorusi trumama v daljno Zaporožje, kamor nij segala moč polskih kraljev, kjer so si opomogli ter se pripravljali k novim bojem. Prišlo je leto 1648. osodepolno v zgodovini male Rusije. Na smrt razžaljen Bogdan Chmelnicki prikaže se na Siči,

*) Domače življenje Zaporožcev je jako zanimivo a natančno popisal stari Zaporožec Nikita Leontjevič Korž, starec vže več nego 100 let star, proti koncu minulega veka v velikoruskem jeziku. Memoiri ali spomini ti so bili izdani v Odesi po nadškofu Gabrielu. Iz priložnih knjig slika Zaporožje jako dobro Michal Gliscinski v „Znaczenie i wewnetrzne życie Zaporožca“ (w Warszawi 1852) in Skalkowski „Hystorya nowój Siczy (v Odesi 1846). Razun teh podavajo Beauplan, Starowolski, Engel, Szez-niewski in drugi več ali manj tvarine. — Tukaj je treba opomniti, da je za novejših dob Solovjev razglasil Zaporožko republiko za samo druhal razbojnikov, čemur se je sicer slavni poznalec Malorusov, Kostomarov resno uprl. Menim, da je ta misel Solovjeva jako nesrečna; kdor prevdari vzorno uravnava cele republike, njen namen in cilj, se ne more nikakor vjemati s tem zgodovinarjem, ki je sicer izvrsten. Zaporožci so bili sicer precej surovi in neotesani možaki, kar se lahko razsodi po času in okolnostih, o katerih so živeli; ali proste tolovaje jih pa vendar ne moremo imenovati.

slika z ognjenimi in zgovornimi besedami strašni stan naroda in kozakov maloruskih ter kliče viteze Zaporožke v boj za zatirano vero in domovino. Razjarjeni Zaporožci so vsikriknili: „Pryjmajeme tebi, Chmeluycky pane, chlebom, silju (soljo) a ščyrym srdcem!“ Iz Siče se je širil pogubni požar ustaje vsega maloruskega naroda zgrabivši celo jugovzhodno tretjino Polke noter do zapadnih mej narodnosti ruske (pri Zamostu). Chmelnicki ne zaupaje svojim močem vdal se je, akoravno nerad, l. 1654. moskalskemu caru. V neprestanih bojih mej Polaki, Malorusi in Moskali, v katere so se končno tudi Turci vmešali, odlikuje se najbolj sè svojim vplivom ataman Sirko († 1684). Zaporožci, akoravno so bili po končanej vojski po imenu podvrženi Rusom, ostali so, kakor zmeraj, dejansko neodvisli. V začetku 18. stoletja pristopili so Zaporožci pod atamanom Kostjo Hordijenkom k stranki Mazepovi vkljub vsem opominom in darovom cara Petra, čigar poslanca so na Siči pobili. Razsrdeni „vzhodni car“ je dal l. 1707. Sič razdejati po Petru Jakovlev-u, a l. 1710. z novo ustanovljeno ob reki Kamenki po generalu Buturlini-ju in hetmanu Skoropadskem. Zaporožci so bili povsod preganjani in odpravljeni. Ostali podavši se sultanu turškemu ustanovili so v Aleškah pri ustji Dněpra novo Sič, ki je trpela do leta 1733. Po smrti atamana Hordijenka bilo jim je dovoljeno po glavnej priprošnji grofa Weisbacha vrniti se v Rusijo, kjer so si postavili nedalječ od bivše stare Siče ob rekah Podpolno in Bazavluku Sič, uživaje svoje stare pravice, podeljene jim zopet po carovni Ani Ivanovni s pogojem verne vdano-sti Rusiji. Tu so ostali 42 let. Za vladanja Katarine bili so uredjeni južni kraji ruski (nova Rusija) po centralističnem sistemu vse države a ustanovljene so bile nove naselbine tudi v deželah Zaporožke vojske. Zarad tega so nastali različni spori in praske mej temi in ruskimi uradniki; pogoste pritožbe in nadlegovanja dohajale so Katarini, ki je končno ukazala, da bi se Zaporožka Sič razdejala. Potemkin je poslal l. 1775 generala Tekeli-ja zoper Sič, ki si jo je osvojil brez vsega prelivanja krvi. 5. srpana bil je razglašen carski manifest, ki je dal priliko razdejati slavno Sič.

Dobitev Siče slika narodna pesen, ki se popolnoma vjema s pripovedovanjem Korževim (Gliscinski stran 304), katero tukaj v prozi od besede do besede podajem: „Oj, izza zelenega gaja vzšlo je rudeče solnce, a iz ruskega kraja je prišla velika vojska. Rudeče solnce vže visoko stoji; pogleda batjko (oče, ataman Peter Kalnyszewski) v okno a reče: „Otroci, kaj storimo? Glejte, pred nami stoji materina vojska; oče hoče, da bi šli Tatare, kot kobilice gonit“. — „Oj batjko, to nij tako; zakaj stojé ti topovi proti Siči; treba je, batjko izvedeti, kaj od nas hočejo“. Oj, izvedeli so Zaporožci, da je Nečosa (Potemkin, ker je imel kodrasto nepočesano vlasenko) poslal Tekeli-ja, da bi nas in košovega (atamana) in celo slavno Sič napadel. „Kako, otroci ga sprejmemo, ali s hlebom in soljo, ali mu vojsko napovemo, ali pojdemo k njemu dobrovoljno?“ Eden pravi: Ne damo Sič za „bog plati“, drugi zopet: mir je mej vsem najboljši, a ti: ne bo, da bi dali Sič zastonj; dokler še sveti solnce, bodemo se bili vedno po kozaški“. — „Bojte se boga, otroci“, dé oče archimandryt, „kdor bi hotel tako delati, bode proklet s celim rodom. Vi otroci kristjani, dvigate roke nad brata, ne delajte svojemu sreću rane, kajti okusili boste velike muke. Glejte, tu imate križ božji, vanj zaupajte, moj sovet bo dober, a nad ničemur otroci ne žalujte“.

„Nu, gospod oče, po tvojem naj se zgodi, Zaporožci tebe poslušajo. Vzemí, Peter, hleb in sol a pojdimó k Tekeli-ju v gostijo. Nu, batjko, gospodine pomagaj, a daj nam dobri čas; hleb, batjko položi a najprej govori za nas; kajti z bojem nič ne dokazemo, moramo ravnati z dobro voljo. Pojdimó, poklonimo se a začnimo o reči govoriti“. Hleb in sol je Tekeli sprejel, a začel nas je gostiti, a ko se je dosti napasel, začel nas je k sebi prositi. Oj naš Peter košovi imá svoje navade; šel je generala k sebi pozvat, da bi okusil kozaški obed. Pojedel je Tekeli obed burlacki, vse mu je dišalo, potem pa se je po kozaški napil vina in medice. Oj, šel je Tekeli v svoj stan ter začel prevdarjati: kako bi iz početka ravnal in našo Sič napadel. Vže so vse naše palanke v Tekeli-jevih rokah, vže so vsi njegovi stani v naši Siči. Oj, prečital je Tekeli papir koševemu a pisarju od carovne, moramo iti na dvor, tjakaj na dvor stolice. Oj, začeli so kozaci premišljati, kako bi Tekeli-ja za nos vodili; a potem so se odpravili k Tekeli-ju, da bi dal listek dela iskat (namreč dovoljenje iti iskat dela). Oj, napotili so se Zaporožci do Lame po zaslužkih, ukradli so se ubožici, samo bratom so dali vedeti. Ko pa se je Tekeli iztreznil, to zlodej vé, kje so vže bili! Oj, nesrečni se je užalil, da so ga za nas vodili. — Oj, življenje naše je vže minulo, življenje burlacko; ko bi se zopet vrnilo slavno življenje kozaško! Hej, bratje, vzemite v roke peska, a posejte ga; oj, takrat se zopet povrne, kedar ta pesek vzeleni!“ —

Domovina tovarišev je bila razdeljena mej guberniji novorusko in azovsko, Sič razdejana, razun kapelice na pokopališču. En del Zaporožcev je vstopilo mej rusko vojsko, drugi del je odplaval (5000) v bulgarsko Dobričo, kjer jim je turška vlada odkazala selišča okoli Babadaga, Črne Vode, i. d. Ostalim Zaporožcem, kojih starašine so bili odpeljani v Petrograd, bila je podeljena l. 1792 dežela mej Kubanjem in azovskim morjem, kjer so se naselili pod imenom „Črnomorskih kozakov“. Turški kozaci so se vrnili z dovoljenjem cara Nikolaja l. 1828. v Rusijo; a naselivši se v pobrežnih krajinah gubernije Jekaterinoslavske imenujejo se „Azovski kozaci“ Oboji kozaci pa so vže samo tovariši vojniško — poljedelski.

Oj, kako smo mi bojevali!
Tako več ne bodemo.
One sreče in radosti
Vendar ne pozabimo!

Ali je strah na svetu?

(Narodna drobtina; spisal Bukovski Tone.)

Če si vprašal rajkega Gorjančevega Matevža, ali je strah na svetu, dal ti ni samo kratek odgovor, da je, narveč vselej je dostavil še sledečo dogodbo iz lastnega življenja:

„Ko sem bil še mlad“, rekel je, „hodil sem rad po gostijah s svojo trompeto. Redko kje so opravili kako ženitovanje, da bi mene ne bilo zraven. Saj me je pa tudi vse rado imelo. Jezik sem imel, hvala Bogu! dober, da mi ni lahko kaka spodletela, in vsakemu sem se vedel odrezati, da je bilo veselje. Vedel sem mnogo šal, — to ti je lastnost, ki jo mora imeti vsak godec, če se hoče občinstvu prikupiti, samo piskanje ne zda

nič. — A vrh tega sem bil pa tudi srčen. Ne bi se bil bal niti medveda, niti Štempiharja. Vse tako mi je bilo za malo južino.

Strah me ni bilo nikoli. Hodil sem dostikrat o polnoči okoli pokopališča, pa nikoli me ni bilo groza. Da so strahovi na svetu, slišal sem že večkrat od svoje matere, pa nisem dokaj v nje veroval, ampak vselej sem rekel: pokazite mi straha, potem bom pa veroval, prej pa za ves svet ne. Naj so mi še toliko v ušesa trobili in me skuševali prepričati, da hodijo od ednajste do dvanajste ure zvečer duhovi po zemlji, nisem jim verjel, ampak ostal neveren Tomaž.

Pa nesreča je neki hotla, da so duhovi zvedli, da se jih jaz ne bojim in v nje ne verujem.

Kaj se mi zavolj tega prigodi? —

Nekega zimskega večera pred pustom grem iz gostije domu. Bilo je menda ravno v četrtek večer, kajti že stara pesem pravi:

Od pondeljka do četrta
Naša Micka je plesala,
Bila vedno na gostiji,
V petek pa je jokala.

Godcu torej ni zameriti, da gre najzadnji iz gostije, ker brez godeca bi Micka ne bila mogla plesati. Ali mar ni res? —

Na kratko jaz sem šel še le v četrtek nekoliko pred polnočjo domu. Ko grem nekaj časa gori navkreber, približam se Šimonovej kleti, kjer zdaj Zavinska Barba stanuje, tačas pa še ni nikdo tam prebival. Kar zagledam pred kletjo, kolikor sem pri mesečni svetlobi razločiti mogel, tri osebe. Te so se pogovarjale polglasno med sebo. Hencaj, si mislim, tukaj bom dobil pa še kaj mokrega na jezik; moram nekoliko hitreje stopati, da mi ne odidejo. Saj žejin sem bil že kot verna duša in en poliček bi ga bil kar v enem dušku spraznil. Klet je pa nekaj korakov od ceste oddaljena, zatorej jo zasučem čez travnik naravnost proti njej. — Pa glej mercino! — Kakor bi jih bil kdo naprosil, mi zginejo te osebe izpred oči. „Zdaj imaš pa figo Matevž“, si mislim, „ne pa poliček“. Kako so se ti pobrisali. Kaj je neki, da je Šimej tako skop postal in mi še kapljice vina ne privošči“. Zatorej začnem klicati: „Možje! kje ste pa? Zakaj se me tako bojite, saj ne pridem iz pekla, — me vendar poznate.“

Zdaj preneham nekoliko in poslušam, pa ničesar ni slišati. Še enkrat zakličem; — spet nobenega odgovora. — „To ne bo dobro, „si mislim“, to morajo biti kaki hudobni ljudje, morebiti celo tatovi“. „Dobro bi bilo“, rečem sam pri sebi, „da bi nekoliko okoli kleti pogledal, kam so se skrili in jih odpodil“. Iščem in stikam po vseh kotih, pa nikjer ni sluha ne duha.

„To niso bili ljudje“, jamem si misliti, „kam bodo pa tako naglo, kakor bi veter pihnil, zginili. Nihče drugi ni, kakor duhovi“, kajti zdaj je ravno tista ura, ko imajo „prosto“. Ozrem se še nekoliko okoli, potem me pa groza spreleti, lasje mi vstanejo ter privzdignejo zimski čamar pedenj viši, da bi mi bil skorej na tla padel; ko bi ga ne bil z rokama pritrdil.

„Zdaj boš pa letel Matevž“, rečem polglasno, in se spustim v dir, da se je vse za meno kadilo. Hvala Bogu, da nisem imel daleč do doma. Kakih petdeset dolgih stopinj navkreber je trebalo in stal sem pred domačim pragom.

Mati so bili v najboljšem spanju, ko stresem na vso moč vrata, da so skoraj iz zapahov padle. Klicati nisem mogel, ker sem bil preveč prestrašen in zbeگان;

Hitro mi pridejo odpirat, in jaz skočim v hišo, kakor bi mi bilo deset peklenškov za petami ter zaloputnem vrata za sabo. Mati prižgejo luč in ko me vidijo tako splašenega in zasopihanega, vprašajo me, kaj mi je. Dolgo nisem jim mogel ničesar odgovoriti. Še le čez dobro uro mi je nekoliko odleglo, in začel sem jim pripovedovati vse od konca do kraja.

„Vidiš Matevž“, so rekli, „zdaj boš veroval, da so strahovi na svetu?“

„Zdaj pa zdaj“, jim odgovorim.

In od tega časa trdno verujem v strahove; nikdo me ne bo več izneveril.

Tudi še moram omeniti, da sem tačas med svojim letanjem zgubil čamar in trompeto in ju še le drugi dan našel.

Naj mi še zdaj kdo reče, da ni strahu na svetu!

Hudič i Cigan.

(Iz gališke Rusije).

Star Cigan je šel služiti k hudiču a hudič mu pravi: „Dam ti, kar hočeš a bodeš mi samo drva i vodo nosil ter pod kottlom kuril“. — „Dobro!“ — I hudič mu je dal vedro ter rekel: „Idi i zajmi tam-le v vodnjaku vodé.“ — Cigan gré, zajme v vedro vodé ter ga vleče kviško. Pa ker je bil star, ga ni mogel izvleči ter je moral vodo zopet izliti, da ne bi se mu vedro v vodnjaku potopilo. Ali kaj hoče domu nesti? Pa zviti Cigan izdere iz plotu kol ter jame grebsti okoli vodnjaka, kot bi kopal. Hudič ga ni mogel pričakati z vodó a gré mu naproti: „Kaj pa delaš tu? zakaj mi nisi prinesel vode?“ — „Nu kaj! hočem cel vodnjak izkopati ter prinesiti tebi“. — „Pusti to, preveč bi utrudil, a preden bi mi prinesel vodé, bi mi zastonj drva gorela“. Potem je zajel vodé ter jo nesel sam. — I ko bi bil to vedel, bil bi jo že davno prinesel!“

Nekobart ga pošlje hudič v gozd po drva. Cigan gré, pa v gozdu ga vjame dež ter ga premoči skoz in skoz. Starega je zeblo ter ni mogel nabrati drv. A kaj stori? nalupil si je ličja, šel krog gozda ter jel vezati drevesa skupaj. Hudič čaka, ko pa Cigana ni mogel dočakati, šel je za njim: „Kaj pa počneš, prismoda?“ — „Kaj počnem! hočem ti prinesiti drv, zato povezujem ves gozd skupaj, da ne bi posameznih betev nosil“. — Hudič videti, da s Ciganom ne opravi nič, nabere drv ter gré domu. Potem gré starega hudiča vprašat svéta: „Najel sem si Cigana“, pravi, „a nevém, kaj hočem ž njim početi; mi smo precaj močni i izviti, pa on je še močnejši i zvitejši; družega ne kaže, nego ubiti ga“. — „Dobro, ko se vleže spat, ubij ga, da ne bi še koga družega izmed naših ne ogoljufal“. Pride domú ter gré spat. Cigan je brž ko ne kaj čul; položi svoj kožuh na klop, kjer je navadno spal, sam pa zleze v kot pod klop. Hudič misli, da Cigan že trdno spi, vzame železno palico ter mahne po kožuhu, da je kar krog završalo; potem gré spat misleč, da je Cigan vže preč. Cigan pa vzdihne: „Oh!“, ter se obrne v kotu. — „Kaj pa ti je?“ — „E! bolha me je vgriznila“. — Hudič gré zopet k staremu prašat svéta. „Kako pa bi ga ubili?“ pravi, „ko sem ga mahnil s palico, se je samo obrnil ter dejal, da ga je vgriznila bolha“. — „Tedaj mu raji plačaj“, pravi stari. „Kolikor zahteva, naj si gré drugam po svetu iskat službe“. — Cigan

vzame mošjno rumenjakov ter odide. Hudiču pa je bilo potem žal denarja ter se zopet posvetuje s starim, a stari pravi: „Teci za njim a reci, kdor izmed vaju bo bolj trdno vdari z ного ob kamen, ta bo imel denar“. — Hudič teče za njim: „Hej, čakaj, Cigan! povem ti nekaj“. — „Kaj pa hočeš, potepuh?“ — „Čakaj, bova poskusila, kdo trdneje vdari ob kamen a tisti bo imel denar“. — „Inu, pa vdari“, pravi Cigan; hudič vdari enkrat, dvakrat, da je kar po ušesih zašumelo. Potem pa nalije Cigan pod kamen vode ter pravi: „Kaj pa to, ti tepec! jaz vdarim ob subi kamen, pa žvrkne voda izpod njega“. Vdari i čak! žvrkne voda iz kamena. — Hudič se gré zopet posvetovat a stari pravi: „Teci za njim, kdo izmed vaju bo više palico zagnal“. — Cigan je prešel med tem že nekaj milj, tu se ozre a hudič je bil za njim: „Hej, počakaj, Cigan!“ — „Kaj pa hočeš, ti pokveka?“ — „Kdor izmed naju zažene više palico, tega bo denar“. — „I nu! bom pa vrgel; razun tega imam dva brata gori v nebesih, obá sta kovača, a ta palica jim bode ravno prav za kladivo ali pa za klešče“. Hudič zaluči, da jo je bilo komaj videti. Cigan pa vzame palico na koncu, komaj jo je dvignil, ter zakliče: „Hej, brata! nastavita roké!“ Hudič pa ga prime za roko: „Počakaj, nikar ne vrzi, bilo bi je škoda“. — Potem svetuje stari: „Teci še za njim a reci, kdo bo urneje tekel“. — Hudič ga doide a Cigan pravi: „Veš kaj, s taboj se ne bom podil; imam pa malega sina, Jáco, še-le tri dni je star, ako tega dotечеš, potem se bodeš z manoj meril“. A Cigan zagleda v razoru zajca: „Vidiš ga?“ pravi, „to je moj malí Jáca. Dá! Jáca, le teci“. Zajec pa poskoči ter jo plede sem in tje po polji, da se je vse za njim kadilo. — „Aj!“ pravi hudič, „ta ne teče naravnost“. — „A kaj? moje rodovine še ni nobeden naravnost tekel: koder vidi, todi beži“. — Potem svetuje stari, da bi se metala, kdo bo močnejši“. — „E!“ pravi Cigan, „kaj se bom jaz s taboj metal; imam pa očeta, ki je vže tako star, da mu nosim vže sedem let v ljukno jést; če tega premagaš, potlej se midva sprimeva“. — Cigan pa je vedel o medvedu a peljal je hudiča k njegovemu brlogu. „Pojdi tja“, pravi, „izbudi ga ter se sprimi ž njim“. — Hudič zleze tja ter reče: „Vstani, kosmatin! se bova vrgla“. — Medved pa se spusti vanj, razcepá i razpraska ga do dobrega, potem pa zaluči iz brloga. — Konečno svetuje stari, kdo bo močnejše zažvižgal, tako, da bi se slišalo tri mile daleč. Hudič zažvižga, da je kar zazvenelo i zašumelo. Cigan pa pravi: „Kaj to! če jaz zažvižgam, tedaj oslepiš i oglušiš — zaveži si oči i ušesa“. Hudič si jih zaveže. Tu vzame Cigan železno palico ter mahne hudiča za úho enkrat — dvakrat. — „Oj, čakaj! oj, ne žvižgaj, ti me ubiješ, bog daj, da bi te s tvojim denarjem vred kuga zadavila! pojdi, kamor hočeš!“ — A tako je bilo konec.

Gospodarske drobtine.

Zoper točo dober pomoček. Nahaja se še dandanašnji tú in tam marsiktera vraža in neumnost med nevednim ljudstvom. Tako na primer mislijo ljudje pregnati točne oblake ter polja obvarovati toče s tim, da z blagoslovljenimi rečmi kadijo zoper oblake, ali da streljajo, itd., kakor da bi bilo očarano (ocoprano). — Se vé da ni vse vraža in copernija, kar bi človek mi-

slil na prvi videz; zakaj marsikaj skrito ostane, celo bistroumnim. — Kaj pravite k temu? Kakor so poskusili neki veliki posestniki na Českem in Moravskem, dá se toča vendar le pregnati z koravdinim korenjem (koralenwurzeln), pa kako? Napravili so nekje njive kake dva orala velike, ter na vsakem voglu njive skopali precej globoko, 3—4 palcev veliko luknjo, natlačili jo z omenjenim korenjem ter jo zasuli z drobnim kamenjem in prstjo. Druzega ni bilo treba. Skazala se je ta skušnja povsod koristna in tako zanesljiva, da nikoli ni bilo slišati več o toči, celo v onih krajih, kjer je poprej skori sleherno leto toča vse pobila in vzela. Čudna je sicer ta stvar, pa gotova in vredna, da se poskusi. —

* Kako po krompirjevcu trava lepo raste. Krompirjevec priporočajo naši gospodarski listi kot posebno dober gnoj za slabe travnike. Jeseni, ko se izkopa krompir, pobere se ves krompirjevec, ter se po travnikih raztrosi tamkej, kjer raste naj slabejša trava. Kmalu priraste trava večja in gostejša od drugod. Spomladi se krompirjevec kot stelja pograbi in pospravi s travnikov, ter se lahko kot gnoj porabi za njive. Kmetje poskusite!

* Kamneno olje (petrolej) zoper mrčese (črvovje). Naletel je na to nek vrtnar tako le: Mr-golelo je v nja kletu vse polno podgan in miši; pa zginile so zaporedoma vse kar precej, ko je v klet postavil nekoliko sodov z kamnenim oljem. Z vodo, s katero je poznej oplaknil izpraznjene posode, poškropil je po vrtu in mahoma so poginili polži in ogrci (pod-jedi).

Zastavice.

35. Koliko nog ima zajec?
36. Sod brez obroča pa z dvojno pijačo, kaj je to?
37. Ponudil je nek Anglež konja na prodaj, ki je imel oči, kolikor dni v letu. Kako to mogoče?
38. Zakaj marsikteri ima sive lasje, pa črno brado?

Smešnice.

Ljubezen do sovražnikov. Razlagal je nek duhovni učenik svojim učencem zapoved krščanske ljubezni ter dokazoval, kako bi imeli ljubiti tudi svoje sovražnike, in hudo z dobrim povrniti, kar se naenkrat zmed njih eden oglasi in pravi: „Ja, gospod, imam jas sovražnika, ki mi je že veliko škodoval, pa ga vendar še rad in za ljubo imam. — Presnetega žganja pustiti ne morem.“

Prebrisani kmet in vojšak. Dobil je nek kmet vojšaka na stan. Da bi se ga kmet bolje bal, potegne vojšak pri jedi svojo sabljo ter jo naravnost čez mizo položi. Kmet pa, kakor da bi se celo ne zavzel, vstane in gré na gumno po senene vile in jih tudi ravno tako na mizo zraven sablje položi. Ves začuden praša vojšak, kaj mar to pomeni? „Kaj“, zavrne ga kmet, ali ne veš, k velikemu nožu grejo skup tudi velike vile?“

Ogled po svetu.

Avstrijsko - ogerska država. Kakor smo omenili poslednjikrat, je vlada seje državnega zbora odložila, seje delegacij pa celo končala. Soditi po govorih, ki sta jih pri konečni seji delegacij imela državni kancelar grof Beust in predsednik Šmerling, utegnejo se goditi važne stvari v naši državi. Bomo videli, kaj bo. — Presvitli cesar je potrdil sklepe delegacij. Državni stroški bodo za prihodno leto znašali tedaj 105 milijonov; Magjari plačajo samo 40 milijonov, na nas druge pride celih 65 milijonov. To je dualizem! — Sicer je v naši notranji politiki postalo nekako tiho; (kakor v „tistem tednu“, [pravi Dunajska „Reform“]). Da bi se pa tedaj le tudi približala velika noč, prisijalo solnce prijetnijih časov. Čutimo o njih do zdaj še malo. — Veliko se zdaj govori o deželnih zbora, vse je radovedno, kaj in kako, ali se bodo poklicali zbori, kakor so do zdaj sestavljeni, ali pa se dosedajni razpustili vsi, ali saj oni, ki sedajni vladi niso udani. Ako se razpustijo, in to gotovo kmalu, znajo volitve biti važne in viharne. S tim pa, da se razpišejo nove volitve, nam še ni pomagano; treba je, da se volitveni red predrugači bolj pametno in pravično. Kolikor se čita po novinah, namerava vlada med svojimi predlogi deželnim zborom staviti tudi predlog o popravljenji volilnega reda. Dobro! Poklicali so se zato tudi vsi c. k. namestniki na Dunaj. Dobro bi pa tudi bilo, ako bi se iz vseh dežel vladi naznanile njih posebne misli in želje. Občna je želja, da se zmanjša število poslancev iz velikih posestnikov in mest, pomnoži pa število za kmečke občine; kar gré pa zlasti povdarjati nam Slovencem, da dobimo lastne svoje volilne okraje, in se drugi ne vtikujejo v naše zadeve.

O spravi s Čehi ni še zvedeti kaj določnega. Ako je sprava gotovo, prevzame dr. Rieger ministerstvo kmetijstva. Bili so te dni na Dunaji sopet češki voditelji, pogovarjat se z ministrom Hohenvartom. Ako še ni bila njih poslednja beseda, niso krivi toliko Čehi sami, ampak oni, ki nočejo nobene sprave, oni, ki so gospodovali dosihmal, in tudi zanaprej nočejo vajeti izpustiti iz rok, oni, ki so Avstrijo že spravili na rob propada, in se malo brigajo za nje obstanek. Da je temu tako, vidilo se je sopet pri turnarskem nemškem shodu v Brnu. „Dišala je res, kakor pravi „Sl. G.“ vsa svečanost bolj po politiki, kakor po telovadbi. Napivalo se je vedno le Nemčiji — zedfnjeni — na slavo! „Bog nas obvari takih domoljubov! Ravno ta stranka težko pričakuje, da se naš presvitli cesar snide s pruskim vladarjem kjerkoli, — ali v Gaštajnu ali Išelnu. Po naj novejših vestih snideta se že danes. Kakor kažejo znamenja, se mi Slovani nikakor ne moremo veseliti tega shoda.“

Za Poljsko je sopet grof Goluhovski imenovan kot deželni poglavar.

Deželnemu zboru na Tirolskem bode vlada stavila predlog, da se laški Tirol administrativno loči od nemškega. Ako tedaj tirolskim Lahom obvelja ta njih tirjatev, upati je, da se spolni tudi nam Slovencem ista misel o zedinjeni Sloveniji? Stavljamo v tem oziru trdno zaupanje na visoko vlado.

Za Kranjsko zná v kratkem za deželnega poglavarja imenovan biti dr. Costa. Slava!

Iz Reke se še vedno poroča, kako je hrvatsko prebivalstvo razkačeno zoper Magjarone. Gotovo Hrvati prijatelji ne morejo biti Magjarom, ako ž njimi ravnajo, ko dosihmal.

Zunajne države. Črnogorski knez Nikolaj, kteremu se je pred več tedni porodil sinek, je sprejel lepih vošil k srečni svečanosti tudi iz naše Avstrije. Poročevale so zato nemške novine že o nekem novo sklenjenem prijateljstvu Avstrije s Črnogoro. Ni sicer temu resnica, veselili bi se ga vendar vsi. Za gotovo pa se poroča, da je knez namenjen jeseni potovati na Dunaj.

Berolin in Petrograd. Pri tej priliki bo sprožil besedo v važnih političnih zadevah.

V Albaniji na Turškem se je vnel hud razpor med ljudstvom in vladno vojsko. Ljudstvo je neizrekljivo razdraženo. Dan na dan se čuje o krvavih bojih. Črnogorcem je knez Nikolaj prepovedal se nikakor ne vdeleževati vpora.

Na Ruskem je kolera pred kratkim še hudo razsajala. Pisalo se je namreč iz Varšave: V Tambowu, ki šteje kakih 30.000 prebivalcev, je strašna kuga v enem tednu pokosila precej nad 400 oseb.

Na Nemškem crkvene homatije ne prenehajo. Döllingerjeva stranka ne utihne. Da pa s tim pruska (protestantiška) vlada jo lahko more zabrediti v hudo zadrego, in svojo „zedinjeno Nemčijo“ spraviti v veliko nevarnost, je očividno.

Na Francozkem zahtevajo časopisi, da se pruska posadna vojska pobere. Sicer bode sovraštvo toliko hujše med obema narodoma. V državnih fabrikah so na vso sapo jeli napravljati bojno orožje za francosko armado. Francoska se tedaj sopot pripravlja na vojsko.

Razne novice.

Tabor na zgornjih Buhlah je obiskalo kakih 6000 rodoljubov; res lepo število za koroške Slovane! Bil je sploh tabor tako sijajen, kakor bi si ga človek ne mogel kar bodi pričakovati tukaj pri nas, na narodni meji, tako blizo Celovca, in tako blizo nemčurskih gnjezd. Ravno v tem oziru je letošnji tabor bil toliko potrebniji in važniši od lanskih dveh. Končalo se je taborovanje pri naj lepšem vremenu in v naj lepšem redu. Cele 2 uri se ljudstvo ni premaknilo z mesta ter pazljivo poslušalo temeljite govore slavnih govornikov, kakor so gg. Kravt, župan, profesor Majciger in Železnikar iz Maribora, Majar, Muden, prof. Einspieler, pred vsem pa dovptivo besedo g. dr. Zarnika, ki je predsedoval tabornu. Ljudstvo je mirno ostalo, tako rekoč zamaknjeno gledalo na gg. govornike, celo, ko je proti koncu taborovanja prihrula divja drhal „liberalcev in demokratov“ (tako so sami sebe imenovali) ter mislili prevpiti govornike, in s tim menda razgnati taborite. Ne zavidamo društva, če res takih družnikov šteje med seboj. Pokazali so pa „neumni“ slovenski taboriti, da so ravno oni bolj izobraženi, kakor oni, od katerih se tako rado psujejo kot „dumme bindiše“. Le tako se vrlenu g. predsedniku imamo zahvaliti, da se je taborovanje srečno do konca dognalo in da so oni sirovi fantalini na zadnje sramotno svoje pete odnesli. Resolucije so se navdušeno sprejele; slava- in živijo-klici so doneli, zlasti, ko je g. predsednik povdarjal resolucijo o zedinjeni Sloveniji; in ko se je sklenilo, naravnost po telegrafu ministru grofu Hohenwartu naznaniti resolucijo: „Koroški Slovenci se nadjajo od sedajne visoke c. k. vlade, da svoj program gledé ravnopravnosti po §. 19 državnih temeljnih postav djansko bode izvršila tudi na Koroškem“. Med taborovanjem so došli na pozdrav telegrami od raznih strani, iz Zilske doline, Kranja, Ljubljane, Prage itd. Da se po dokončanem taboru nismo kar razšli, ampak dolgo še skup zbrani ostali, in se radovali, pri žlahtni kapljici, s petjem, pogovori, zdravicami, razumi se samo od sebe. Posebno je pa pripomagala izvrstna narodna godba iz Lješ, da je vse bilo tako navdušeno, židane volje. Slava ji! Živili Slovenci!

Prihodno nedelo napravijo demokrati svoj društveni shod in sicer v kljub našemu taborovanju ravno v Grabštajnu, in mislijo tamkej podirati taborove nasprotne sklepe. Posebno jih jezi resolucija o zedinjeni Sloveniji. Ta je za nje pravo strasilo, ravno zato, ker je za nas Slovence edino rešilo! Mi jih pri njih sklepanju gotovo ne bomo dražili; resnica in pravica bode zmagala tako.

Za učiteljski zbor in razstavo učevnih sredstev meseca avgusta v Zagrebu se delajo velike priprave. Razstava bo veči obseg in veči pomen dobila, kakor se je s prva mislilo. Do danes je že nad 300 učiteljev odboru svoj prihod naznanilo. Naj več inostranih učiteljev se je iz slovenskih pokrajin in iz vojniške pokrajine prijavilo. Bratinstvo med Slovenci in Hrvati bo priložnost imelo, se na novo ponoviti in izraziti.

„Nauk o umni živinoreji“, (slovenskim gospodarjem spisal dr. Jan. Bleiweis, izdala c. k. kmetijska družba kranjska) tako se glasi nova imenitna knjiga, ki se goreče priporoča vsem slovenskim kmetom. Velja samo 80 kr. Kmetje, sezite kar precej po nji!

Ljubljanski „Sokol“ je te dni dal na svitlo malo pa zanimivo knjižico „historično-statistični pregled telovadnega društva „Sokola“ od začetka svojega obstoja, t. j. od leta 1862 do leta 1871.

Nov list, bo izhajal v Ljubljani dvakrat na mesec pod imenom „Južni Sokol“ in donasal članke o telovadbi z beletrističnim feljtonom. Lastnik bode mu J. Z. Vesely, vrednik A. Kremžar. Želeti je, da bi se razširjal ta list med ljudstvom, kajti potreben je posebno učiteljem telovadbe in sploh mladini. 1. številka prišla je na svitlo 5. avgusta t. l., naročnina pa iznaša 2 gl. 16 kr. za celo leto, ktera naj se pošilja pod napisom: J. Z. Vesely, Šenpetersko predmestje št. 140 v Ljubljani.

Žalostno novico je donesl sledeči telegram: Miroslav Vilhar, mili slovenski pesnik je 6. t. m. v Kalcu zamrl. Sopot britka zguba za nas!

Družba sv. Mohora.

Letošnje družbine knjige so v natisu dovršene; po velikem Šmarnu se prične razpošiljatev. Da bukve družnikom prej pridejo v roke, uredil je odbor letošnji razpošiljatev tako, da bo bukvovez g. E. Hohn iz Ljubljane razpošiljal dekanijem in farnim predstojnikom po Ljubljanskej, Goriskej, Terzasko-koperskej, Senskej, Poreškej, Zagrebškej škofiji in po tistih dekanijah Lavantinske škofije, ki so Ljubljani bližej nego Celovcu. Iz Celovca pa se bodo razpošiljale za Kersko, Sekovsko, Videmsko škofijo in tistim dekanijam Lavantinske škofije, ki so bližej Celovcu nego Ljubljani.

Častiti predstojniki naj blagovolijo knjige tako razdeliti, da dobi vsak ud šestero bukev namreč:

1. „Življenje svetnikov in svetnic“ 6. snopič;
2. „Življenje Kristusovo“ 3. snopič.
3. „Živali v podobah“. — Ptice, 2 snopič.
4. „Nauk o gospodnjstvu“ in „Bučelarček“.
5. Večernice 24. zvezek.
6. Koledarček za l. 1872.

Žitna cena.

V Celovcu po vaganu: pšenica 5 glđ. 74 kr., — rež 4 glđ. 4 kr., — ječmen 3 glđ. 10 kr., — oves 1 glđ. 91 kr., — ajda 3 glđ. 69 kr., — turšica 3 glđ. 9 kr., — pšeno 5 glđ. 18 kr.

Kurzi na Dunaji 10. avgusta 1871

Kreditne akcije 286 glđ. 60 kr. Nadavek na srebro 121 glđ. 50 kr. Narodno posojilo 59 „ — „ Napoleondori . . . 9 „ 85